

מילואים הלכות הנגה סימן תרעב המשן מעמוד קודם

(קובץ מבית לוי שם) שאסור לו לאכול קודם שידליק. ומי שמינה שליח שידליק בשבילו נר חנוכה, דעת הגרי"ח קניבסקי (תורת המועדים שם) שכיון שהשליח חייב להדליק בשביל חבירו מדין ערבות, אסור לו לאכול קודם שידליק, ולמשלה מותר לאכול כיון שמסר חובב לשליח.

לענין העמדת שומר שחכיר לו לקיים את המצוה, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' תפט ס"ק כג-כד).

[שעה"צ ס"ק יד]

ואם יצא מצי' שעה קודם בלאו הכי אסור משהו קריאת ש"ע (32) אמנם לענין לימוד קודם קריאת שמע של ערבית, כתב לעיל (סי' רלה ס"ק ח) שלכל הדעות מותר ללמוד סמוך לזמן קריאת שמע של ערבית, ולא נאסר ללמוד אלא משהגיע הזמן הוא מתפלל יחידי בביתו, אולם לענין בדיקת חמץ, כתב לעיל (סי' תלא ס"ק ז) שיש אסורים ויש מתירים (שונה הלכות סי' ג) וראה בספר נר חנוכה פ"ב הע' נ מה שכתב ליישב בשם הבי"ח לעיל שם.

לענין איסור אכילה חצי שעה קודם ספירת העומר שזמנה בצאת הכוכבים, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' תפט ס"ק כג).

[ביה"ל ד"ה מה השיעור]

ומי שאין לו שמן כשעור מנה דליק בלא פקדון (33) וכו', וקדלעיל פסקין קנר קמ"שנה בדין פקדון פקדון מה (34).

(33) אכן, מי שמדליק לאחר צאת הכוכבים קודם שתכלה רגל מן השוק, משמע במשני' (סי' ה) שאף שאינו צריך ליתן שמן בנר כשיעור חצי שעה אלא עד הזמן שתכלה רגל מן השוק, מי שמדליק בברכה (הגרי"ח קופשיץ, וראה בספר שלמי תורה חנוכה סי' ד אית נ ובספר הלכות חג בחג בסופו קונטרס נר ישראל סי' ד).

(34) שכל דבר מצוה אין עושים מדבר שהשתמשו בו לעבודת כוכבים, משוב שהוא מאוס למצוה, ואפילו אם ביטלו הנכרי כגון שכיבה את הנרות, שאז הוא מותר להדליק. אבל דבר שנעשה לצורך עבודת כוכבים ולא השתמשו בו עדיין לעבודת כוכבים, כתב שם (סי' מד) שהוא מותר אף לדבר מצוה.

ולענין אם עשה מצוה בדבר שהשתמשו בו לעבודת כוכבים, האם יצא בדיעבד, ראה בש"ע לעיל (סי' תקפו סי' ג) ובמשני' שם (סי' יד-יה). לענין נרות שבת, כתב לעיל (סי' רסג ס"ק ה) שאם אין לו נר אחר מותר להדליק בנר של עבודה זרה, אבל לא יבדק עליו.

(סי' רלב סי' ג) ובמשני' שם (סי' לד-לה) לענין האיסור לאכול סמוך לזמן מנחה, שדוקא אכילת פת יותר מכביצה אסור, והוא הדין שתית משקה המשכר יותר מכביצה, אבל אכילת פירות ושתית שאר משקין מותר אפילו הרבה, והוא הדין אכילת תבשיל העשוי מחמשת המינים מותר יותר מכביצה אם אינו קובע סעודה עליו, ואפילו כשהגיע זמן מנחה. ועל פי מה שנתבאר שלא אסר המשני' אלא אכילת קבע ביאר הגר"ח אויערבך (מבשרי תורה ח"ד עמ' טו אות יא) מדוע הנהגים להכחיל במצואי שבת קודם הדלקת נרות חנוכה, מותר להם לשתות את הכוס של הבדלה, כיון שאין זה קבע ובפרט שזה יין של מצוה, גם משום שמיד אחר כך הם מדליקים את הנרות אין זוהו חשש כלל.

אכן, לענין אכילה קודם נטילת לולב או קריאת המנולה, כתב לעיל (סי' תרב ס"ק ו) ולקמן (סי' תרצב ס"ק יד) שלא הותרה טעמת פת כביצה אלא לצורך גדול ולענין אכילת הרבה פירות קודם בדיקת חמץ, כתב לעיל (סי' תלא ס"ק ו) ובביה"ל שם (סי' דיה ולא) שמשנהגיע זמן הבדיקה אסור לאכול הרבה פירות, כיון שלכתחילה זמן הבדיקה הוא בתחילת הלילה, ואסור לשדוד מלקיים את הבדיקה אפילו בלא אכילה (ראה בשעה"צ כאן (סי' טח)).

(31) ודברים האסורים סמוך לזמן תפילת מנחה, מבואר בש"ע לעיל (סי' רלב סי' ב) ובמשני' (סי' רלה ס"ק יז) שהם תפירת ומרחץ וכן בורסקי דין (וראה שם במשני' (סי' ח-ה) ומה שכתבנו שם פרטי דינים בזה), והוא הדין שאסור לישן אפילו מעט סמוך לזמן תפילה, אבל מלאכת תפירה או כתיבה ושאר דברים שאדם רגיל להפסיק באמצע עשייתם, כתב בביה"ל שם (דיה לבורסקי) שבמקום הצורך יש להקל לעשותם סמוך לזמן תפילת מנחה, וכשיגיע זמן תפילה מפסיק.

ואשה הסומכת על הדלקת בעלה, דעת הגר"ח אויערבך (הליכות שלמה חנוכה פט"ז סי' ג) שאסור לה לאכול סמוך להדלקה אפילו שאינה מדליקה בעצמה, וכן דעת הגרי"ח קרליץ (חוט שני חנוכה עמ' שיח) שכיון שהיא נמצאת במקום ההדלקה אסור לה לאכול קודם ההדלקה.

מאידך, דעת הגרי"ח אלישיב (פסקי שמועות חנוכה עמ' צח) שכיון שאינה מדליקה בעצמה אלא סומכת על הדלקת בעלה, מותר לה לאכול קודם ההדלקה, וכן דעת הגר"ח וואזנר (קובץ מבית לוי ח"י עמ' כב) והגר"ח קניבסקי (תורת המועדים סי' ט). ומי שבזמן ההדלקה אינו יכול להדליק כגון שהוא באמצע נסיעה וכדו', דעת הגרי"ח וואזנר

הלכות הנגה סימן תרעג המשן מעמוד קמב

ברוב אינו נחשב לשמן וית (וראה בקובץ תשובות ח"ג סי' טז וקד דיה והנה).

[משני' ס"ק ה]

דקאן אין לח"ש לזה וכו' (אם יפן לא אקפת לה קמה שלא תדלק יפה¹⁰).

(9) ומטעם זה, כתב הש"ע לעיל (סי' רע סי' ב) ובמשני' שם (סי' ד) שיש נוהגים שלא לומר פרק צבמה מדליקין בשבת של חנוכה, כיון שמוזכרים שם שמנים הפסולים לנר שבת שהם כשרים לנר חנוכה. אכן, כתב הרמ"א (שם) שאין נוהגים כן.

(10) ואין לחוש שמא תכבה ויבא להדליקה, ובטעם הדבר כתב הטור, שהרי ככתה אין זקוק לה (וראה בטי"ז (סי' ט) ובביאור הגרי"א (סי' יב)).

[משני' ס"ק ו]

שפא יטה אוחו נר-הנגה להשתמש בו (11).

(11) ואף שהוא בהכרח מדליק נר שבת משמנים הכשרים, וכתב הרמ"א לעיל (סי' רסד סי' א) שבארץ זה מותר להשתמש גם לאור נרות הדולקים משמנים פסולים ואין חשש שמא יטה (וראה במשני' שם (סי' ה) פרטי דינים בזה). ביאר הא"ח (סי' ה) שמימי לכתחילה אסור לעשות כן, וכן כתב המשני' לעיל (שם סי' ח), וראה ביה"ל שם (סי' דיה יש להקל).

[משני' ס"ק ז]

היגו אפלו אוקן שמוסיפין הקהדרין בקל לילה (12).

(12) ונר חנוכה שהדליקו קטן שהגיע לחינוך, כתב בשו"ת מנחת שלמה (ח"ב סי' נח אות מב) שוראי נחשב לנר מצוה ואסור ליהנות מאורו.

מילואים הלכות הנפה סימן תרעג המשך מעמוד קודם

בעל המאור ומלחמת ה' שם ט, א בדפי הרי"ף).
 (16) ומי שהדליק נר חנוכה, ויש לו לגביו ספק בדין, כתב הכף החיים
 (סי' ג) שאם אין לו נר אחר, מותר לו לעיין בדין ההוא לאור הנר,
 ביון שהוא לצורך הנר הוא דרך ארעי [וראה בשערי תשובה סי' ג].
 (17) וכן מי שהיה מרגיעו מפתח החושך, דעת הגרי"ח קניבסקי (פסקי
 שמועות חנוכה עמ' קטו) שאין זה נחשב לשימוש בנר, ומותר.
 ואם הדליק נרות חנוכה המפזיזים ריה טוב בזמן הדלקתם, דעת
 הגרי"ח וואנר הגרי"ח קרליץ (פסקי שמועות חנוכה עמ' קי"א) שמותר
 ליהנות מהריח אף אם קנו אותם כשכיל כך, שלא הוקצו אלא מהנאת
 האור ולא ממה שמעורב בתוכו. דעת הגרי"ח קניבסקי (שם) שאין
 היתר ליהנות מהריח אלא כשאינו מתכוון לכך.

[משניב סי' יב]

אָפּלֵה פִּשְׁמִישׁ שֶׁל קִדְשֵׁהוּ.

(18) ואף שמותר להדליק נר חנוכה מנר חטכה [שלא על ידי אמצעי]
 כמבואר בשו"ע לקמן (סי' תרעד) כיון וראה ברמ"א שם שנהגו
 להחמיר, אין להוכיח שמותר להשתמש בנר חנוכה תשמיש קדשה
 כגון ללמד לאור, ובטעם הדבר כתב במשניב (שם סי' ט) שכיון
 שהיא מצוה אחרת הרי זה נראה כמכיל את מצות נר חנוכה [וראה
 בשערי צדק שם (סי' ח)].

[משניב סי' יג]

וְכֵן בְּנֵרוֹת בֵּית-הַקְּנֵסֶת.

(19) רד"מ נרות חנוכה שמדליקים בבית הכנסת, אבל נרות הדולקים
 בבית הכנסת כל השנה כדי להאיר, כתב השרע לעיל (סי' קנד סי' ג)
 שמותר לקרוא לאורם, וביאר במשניב (שם סי' ג) שמותר ללמד
 תורה לאורם, אך לא קריאה של חול. ומה שאסרו בנרות חנוכה אפילו
 תשמיש של קדושה כגון ללמד תורה לאורם, ביאר שם שהוא כדי
 שיהיה ניכר שהדליק לשם נר חנוכה, מה שאין כן נרות בית הכנסת
 שכונת הנדר להרבות את האור בבית הכנסת, וכל כמה שלומדים
 דהר לאורם יש לו מצוה וקיבול שבו.

ומה שכתב השו"ע לקמן (סי' תרעה) שגם שהדליק קטן לא עשה
 כלום, כותנו לענין להציא אחרים בהדלקתו ידו חובתם [וראה
 בשערי צדק שם (סי' ט)]. אכן, הביא שם מה שכתב שרית עמוראי אור (סי' מ)
 אור ב ד"ה רע"ג שמה שאמרו 'לא עשה כלום' הכוונה שאין הדלקת
 קטן נחשבת ככלל להדלקת מצוה, וכתב על דבריו, 'ולכן אורה ולא
 אבוש דאיני יודע כלל ליישב דבריו של אורו גאון בעל עמודי אור'.

[משניב סי' ח]

כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נֶגֶד שֶׁהוּא גִּרְמָצוֹהַ לְפָרְסָם הַפְּסוּם, צִשְׁאוֹהַ פְּמִנְוֹהַ
שְׁאִין מִשְׁתַּמְשִׁין בָּהּ קְלָלָה.

(18) וליהנות מהנרות בכך שמתחמם לאורם, דעת הגרי"ח וואנר (פסקי
 שמועות חנוכה עמ' קי"ב) שאסור, משום שהחיל אסרו את כל סוגי
 ההנאות, ולאור דוקא הנאה מהאור של הנרות, וכן דמיום אוכל על בית
 החנוכה, דעת הגרי"ח קרליץ (שם) שאסור.

(14) והנפקא מינה בין הטעמים, ראה בשו"ת כתב סופר (סי' קל"ג) ובבית
 הלוי (על התורה פורשת ויש עניני חנוכה ד"ה בגמרא ואסור להשתמש
 לאורה עמ' עו).

ואם עבר להשתמש בנר חנוכה, כתב הגרי"ח אלישיב (קובץ תשובות
 ח"ג סי' קב) שפשוט שיצא ידי חובתו, אלא שעבר על דברי חכמים, וכן
 דעת הגרי"ח אריעברך (הליכות שלמה חטכה פי"ד דבר הלכה אות
 לא). וביאר, שאף שכתב השו"ע לקמן (סי' תרעה) כי א"א שבאופן שנראה
 שהדליק הנר לצורכו לא יצא ידי חובתו, היינו דוקא כשעשה מעשה
 בגוף הנר, כגון שהדליק כשאוהו בידו, אבל כשעשה לומר הנר
 יצא, אף שנראה שלצרכו הדליק.

[משניב סי' יא]

כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְצוּת קְדוּשָׁה עֲלֵיהֶם, וְנִדְוָה בָּהֶם שֶׁהוּא עַל-כֵּל-פְּנִים
תְּשַׁמֵּשׁ צְרָאִים, וְכוּ', וְשֵׁאִי לִישָׁב בְּבֵיתוֹ קִשְׁעָה שְׁנֵר-הַנֶּנְכָּה
הַדְּלָקָה.

(15) הטעמים האחרים שכתב לעיל (סי' ח) אינם טעמים אלא לאיסור
 של תשמיש קבוע, כמבואר ברא"ש (שבת פ"ב סי' ו) הובא בב"י, וראה

הלכות הנפה סימן תרעג תרעד המשך מעמוד 286

שבנר חנוכה צריך כלי מעיקר הדק, ומבואר בשו"ע לעיל (סי' תרעא
 סי' ז) שאין צריך כלי לכל נר ונר, אלא די בכלי אחד לכל הנרות (שלמי
 תודה שם עמ' צו).

ומה שנהגים להדליק בחסות וכוונת שאינן יכולות לעמוד מאליהן
 אלא בתוך קנה של מנורה, כתב השד"ח חמד (שם) שכיון שתחילת
 עשיתן היא להשתמש בהן כאופן הנ"ל, דינן ככלי גמור [וראה בשו"ע
 לעיל (סי' קנט סי' ז)].

מאידך, בשורת אבני נור (שם אות ח) כתב שר"ח זה שהכלי הוא בכלל
 הנר שגוי בחולוקת, ויש דעות ששיקר המצוה היא בשמן ופתיחות ואין
 להקפיד כלל להדליק בכלי, וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' קנ"ג)
 שסתימת הפוסקים שאין דין כלי בנר חנוכה מעכב, ואין זה אלא
 הכשר תוך למצוה בלבד [ובשד"ח חמד שם הביא שי"א שצריך כלי על
 פי סוד], וכן דעת הגרי"ח קרליץ (שלמי תורה שם אות ב עמ' צח).

והדליק נר חנוכה על ידי ססיות וכוונת אטומות שיש בתוכן שמן
 ופתיחות, ושורבים את ראשן ומדליקים ולאחר ההדלקה אינן ראיות
 לשימוש חוזר ודוקים אותן לאשפה, כתב הגרי"ח אריעברך (מאור
 השבת ח"ג עמ' צ"ב) שאפשר לכתחילה להדליק בהן [אף לדעות

שצריך כלי לנר חנוכה], שכיון שהן עשויות במיוחד להדלקת נר חנוכה
 הן מכובדות מאד, יש להן שם כלי, מה שאין כן מי שמדליק בסתם
 כלי חד פעמי [וראה מה שכתבנו לעיל (סי' קנ"ג סי' יא) לענין קידוש
 וכוט של ברכת המזון בכוס חד פעמית].

וכן הדלקת נרות חנוכה בתוך פקקים של בקבוק שהדרך לזרוקם
 לאשפה כגמר שימושם, דעת הגרי"ח קרליץ (חוט שני חנוכה פי"ט סי' ט)
 שצורת כלי עליהם ואפשר להדליק בהם נר חנוכה [אף לדעות
 שצריך כלי לנר חנוכה], ואין זה דומה לקליפות ביצים שכתב הכף
 החיים (סי' סא-סב) שאין להדליק בהן [וראה שער תשובה (סי' ג)].

(42) המדליק נרות שעות, כתב לעיל (סי' תרע"ב סי' ו) שיש הידור
 מצוה לעשותם ארוכים, אכן, את הפתיחות, כתב השר"ח השלחן (סי'
 תרע"ב סי' ט) שיש לעשותן נאות אבל לא ארוכות, וכתב בשו"ת שלמת
 חיים (סי' שפ"א ד"ה ומה שכתב) שהוא הדין שיש הידור מצוה לעשות
 נרות עבים, וכתב הגרי"ח קניבסקי (נר חנוכה עמ' י"ב אות ו) שהעידו
 על החז"ר שצוה לעשות פתיחות עבות שארץ מרובה, הוא
 מכבוד המצוה [וראה במשניב לעיל (סי' תרי"א) ובהרבות בשמן
 כדי שיתרבה האור [ראה תוס' ביצה כ"ב, א ד"ה המסתפק], משמע

הלכות תנפה סימן תרעג

ביאורים ומוספים

סי"ב) שצריך כל אחד מבני הבית להדליק במקום מיוחד כדי שיהיה היכר כמה נרות מדליקין, כתב בביה"ל שם (ד"ה כד"ה) שאף שבלילה הראשון לא שייך הטעם הנ"ל, מימי יש לזוהר בזה משום 'לא פלוג' (נראה בשעה"צ שם (סי"ק טז)).

[משנ"ב סי"ק יז]

[טוב ש'לכוד זה נגיס נר על השלקין⁽²⁴⁾.

24) ובטעם הדבר כתב המג"א (סי"ק ד), שלא יאמרו לצורכו הדליקם, שפעמים אדם מדליק כמה נרות לצורכו (מחצה"ש ד"ה ובמאור).

[משנ"ב סי"ק טז]

[הוא הדין אם מעמידו גבוה קצת משאר הנרות שפיר דמי⁽²⁵⁾.

25) ואם מדליק את הנרות בגובה למעלה מעשרה טפחים, כתב הלבושי שרד (על מג"א סי"ק ז) שהוא הדין שיכול ליתן את השמש נמוך משאר הנרות [והכף החיים (סי"ק מא) כתב שמשמעות הביח ליתן דוקא נמוך מן הנרות], וכתב הכף החיים (שם ובסי"ק מב) שאין נדהגים כן, אלא לעולם על פי הסוד יש ליתן את השמש גבוה משאר הנרות.

והמדליק את הנרות למטה מעשרה טפחים, כתב הלבושי שרד (שם) שאינו יכול ליתן את השמש נמוך משאר הנרות, כיון שלמטה מעשרה טפחים אין דרך תשמישו של אדם [ראה במשנ"ב לעיל (סי"ו) תרע"א סי"ק כז], ויניחנו גבוה משאר הנרות כדי שאם יבוא להשתמש באור הנרות ודאי ישתמש באור השמש, וכתב הכף החיים (שם) שכשמדליק את הנרות למטה מעשרה טפחים, יש לו ליתן את השמש למעלה מעשרה טפחים.

[משנ"ב סי"ק יג]

כל זמן שלא דלקו תצי שעה אסור⁽²⁰⁾.

20) ופרטי הדינים לענין שיעור השמן הנצרך להדליקה בבית הכנסת, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' תרע"א סי"ק מז).

[משנ"ב סי"ק יד]

פינו ש'מדליקין בפנים אילי ישתמשו בנרות של תנפה ו'לא אדעתיה⁽²¹⁾.

21) ובשעת הסכנה שאי אפשר להדליק בחוץ, כתב בשעה"צ לקמן (סי' תרע"א סי"ק ה) שאף על פי שאין לו אלא נר אחד בלבד, ידליקנו על שולחנו אף שבעל כורחו הוא נהנה מאורו, וכתב בביה"ל לעיל (סי' תרע"א סי"ה ד"ה וצריך) שמי"מ לכתחילה ודאי יזוהר שלא להשתמש לפניו, אכן בשבת חנוכה, כתב במשנ"ב לקמן (שם סי"ק ב) שדעת רוב האחרונים שאם יש לו רק נר אחד ידליקנו לצורך שבת ולא לשם מצות חנוכה.

[משנ"ב סי"ק טז]

[ויניחנו מרחוק⁽²²⁾ (כ"י). כ"י ש'הנהיגה הפ"ר כמה נרות מדליקין ב'אותו יום⁽²³⁾.

22) ומקום הנחתו [לדעת השו"ע שמדליקים לשמש נר נוסף], כתב הכף החיים (סי"ק מא) שהוא מימין לנרות חנוכה, כדי שלא יצטרך לחזור לשמאלו ולהדליקו, או יניחנו למעלה מנרות חנוכה אם אפשר. עוד כתב שם, שאין להדליק את השמש אלא לאחור הדלקת הנרות משום הפסק, כמבואר בטור.

23) ולענין היממהדין מן המהדרין, שכתב הרמ"א לעיל (סי' תרע"א

